

MISSZIÓ

EVANGÉLIKUS MAGAZIN 2004/2. MEGJELENIK KÉTHAVONTA. ÁRA: 180 FT

Fókuszban: a nő

Egy test, egy lélek – két
agy? • Asszonysorsok
• Az Úr szolgálóleányai •
Kromoszómákba írt isteni
kódolás • A női lélek más •
Nők a különféle kultúrákban

MM-VISSZHANG

Misszió, 1656 Budapest, Pf. 22., e-mail: evmis@evmsk.axelero.net

A magazint – missziói feladatként – mindig továbbadom, és aki elolvasta, azt arra kérem, hogy mondja el másoknak is az evangélium üzenetét. A Misszió fénymásolt lapjainak hátoldalát levélpapírnak használom, így is terjesztve az írásokat. Úgy tapasztalom, hogy a lap a Jézus keresztjéhez vezető utat nem tolokodó módon mutatja meg.

A terjesztésnél az előfizetés az egyik út, de még jobb lenne, ha a magazint még több újságosnál meg lehetne vásárolni! Hiszen így a pletykalapok között valósággal „világítana” a Misszió.

Hollandiában több százra tehető azon templomok száma, amelyeket – mivel nem tudtak fenntartani – eladtak. Áruházakat, könyvtárakat, sportlétesítményeket alakítottak ki belőlük. Az idős emberek sírva mennek be az „áruházba”, ahol megkeresztelték őket, ahol konfirmáltak, vagy ahol házasságot kötöttek! Most panaszozzák: Isten házából a pénzisten háza lett. A tendencia itt és most is valós jelenség! Jézus kiűzte a kufárokat, a pénzváltókat a templomból.

INOTAI TIBOR (Dunaújváros)

Vak nyugdíjas református lelkész vagyok. Évek óta lelki épülésre hallgatom – felolvasva – a Misszió jobbnál jobb cikkeit. Kívánom: a magazin szolgálata révén sok áldás fakadjon a jövőben is!

CZIRJÁK LÁSZLÓ (Budapest)

Jó, hogy a legutóbbi, a szenvedésre fókuszáló Misszióban – még ha érintőlegesen is – kitértek a szerelemre. Régóta foglalkoztat a kérdés: miért van az, hogy a legörömtelibb érzelmi állapotokba is gyakorta vegyül némi keserűség, fájdalom? Lehetséges, hogy mindez azért van így, hogy különbség legyen a földi és a mennyei boldogság között?

SZABÓ DÉNES (Budapest)

Mindig örömmel tölt el, amikor az Evangélikus Élet mellékleteként a Misszió is eljut hozzám. Tartalmának „fejlődőnek”, nyitottnak találok a magazint.

SZÍVOS LÁSZLÓ (Mezőberény)

Kérjük, fénymásoljon nekünk Misszió magazint! – szolt a gyülekezeti tagok óhaja. A fókuszban levő témák forrásként szolgálnak, hitben és ismeretekben gazdagítanak. Húsvét előtt a magazin szenvedésről szóló cikkei valóságos tanítást adtak az erdélyi evangélikus híveknek. Isten áldja meg a munkájukat.

FEHÉR ATTILA (Kolozsvár)

Misszió – Evangélikus magazin: az Evangélikus Élet kéthavonta megjelenő folyóirata • 9. évfolyam 2. szám • A szerkesztőség levelezési címe: 1656 Budapest, Pf. 22. Tel./fax: 1/400-3057 • E-mail: evmis@evmsk.axelero.net • Főszerkesztő: T. Pintér Károly • Szerkesztő: Szeverényi János • Olvasószerkesztő: Győri Virág • Főmunkatársak: Kóháti Dorottya, Gazdag Zsuzsanna • Művészeti szerkesztő: Szabó György • Tördelőszerkesztő: Nagy Bence • Korrektor: Dobsonyi Sándor • Kiadja az Evangélikus Rádiómissziói Központ támogatásával a Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel./fax: 317-1108, e-mail: kiado@lutheran.hu • Felelős kiadó: Kendei K. Péter • Egy szám ára 180 Ft, előfizetési díj egy évre 1000 Ft • Nyomdai kivitelezés: Grafika Typopress Nyomdaipari Kft. • Felelős vezető: Farkas József • ISSN 1419-1563 • Terjeszti: a Lapker Rt. • Fotók: Barta Imre (20. oldal), Sánta Balázs (1., 7., 11. oldal), Szeverényi János (3., 23., 24. oldal) • Címlapunkon: Mel Gibson *A passió* című filmjében Szűz Máriát alakító Maia Morgenstern. (Sánta Balázs felvétele a színésznő budapesti sajtótájékoztatóján készült.)

SZEVERÉNYI JÁNOS
szerkesztő

Meg kell tanulni a nemünket

„A nő a tárgynak is lelket ad,
a férfi az élőlényt is gépnek tekinti.”
(Theodor Bovet)

Az Istentől való elszakadás, a bűneset következtében minden a feje tetejére állt. A férfiak egyre nőiesebbé válnak. A felnövekvő fiúk alig látnak maguk körül férfit a válások, illetve az elnőiesedett hivatások miatt. A huszonévesek sok esetben bátortalanok, nem mernek (nem tudnak) dönteni, nehezen vállalják a felelősséget. Gyakran nincs megfelelő apai minta

előttük, amely segítené őket a férfiszereppel való azonosulásban, ezért a társukban is az anyát keresik.

A nők viszont egyre férfiasabbak lesznek. Szeretnék önállóan megállni a saját lábukon, hogy ne függjenek a szülőktől, a férjüktől, ám mindközben túlterhelik magukat, hiszen egyszerre több szerepben kell helytállniuk.

A férfi és a nő szerepét meghatározó évezredek rend az utóbbi évtizedekben változott meg gyökeresen. Nem jó ez így, mivel életünk akkor teljesebbé válik, ha rátalálunk az eredeti rendre, arra a lehetőségre, amelyet a Teremtőtől kaptunk.

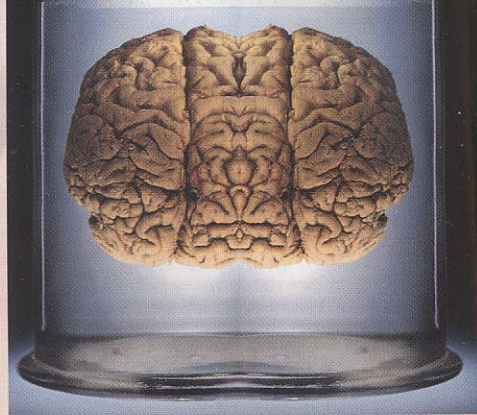
Mostani magazinunkban kísérletet teszünk arra, hogy – a teljesség igénye nélkül – jobban megismerjük a nőt mint teremtményt. Lapszámunk

azonban természetesen mindkét nemnek szól. Fontos, hogy a mai nők – lányok, asszonyok, nagymamák – jobban megértsék saját magukat, hivatásukat, és mi, férfiak tudjunk értük hálat adni, tőlük tanulni, és nekik igazán segíteni.

Óvó, tanító, doktor nénik, húgaink, nővéreink, édesanyánk, nagymamánk – köszönünk Benneteket!

Végezetül álljon itt egy idézet az ismert keresztény írótól, *Elisabeth Elliot*-tól: „Arra születtem, hogy nő legyek. Az a tény, hogy nő vagyok, nem tesz engem másfajta kereszténnyé, de az a tény, hogy keresztény vagyok, másfajta nővé tesz. Ezért elfogadtam Isten rólam alkotott elképzelését, és egész életem mindenestül felajánlom neki – én, aki vagyok, és akivé formálni akar.”

Egy test, egy lélek – két agy?

Napjainkban divatos téma lett a nemek közötti eltérésekről beszélni. Könyvek sokasága jelenik meg a nemi különbségek pszichológiájáról, az agy nemhez kötött sajátosságairól. A növekvő érdeklődés háttérében az a hétköznapi megfigyelés rejtőzik, hogy a nő sok esetben másképp gondolkodik – s ebből adódóan bizonyos dolgokban másképp dönt, cselekszik –, mint a férfi. Ezt az eltérést vajon valóban agyunk különbözősége okozza-e? – kérdeztük DR. NAGY ZOLTÁNTÓL, az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézet főigazgató főorvosától.

– Mi okozza a férfi és a nő közötti különbséget?

– A nemi kromoszómák miatt a férfi és a nő minden sejtje különbözik egymástól. Az egyedfejlődés során a szexuális hormonok megjelenése, illetve azok hatása alapvető biológiai különbségeket eredményez. A kérdés az, hogy a nemi kromoszómák (XX és XY) differenciája okoz-e az agyban szerkezeti változásokat, eltéréseket, kialakíthat-e magatartásbeli, pszichológiai, szociálpszichológiai különbségeket? Vannak-e olyan pszichiátriai, neurológiai betegségek, amelyek jellemzőbbek az egyik vagy a másik nemre? Látjuk tehát, hogy a kérdés számos újabb problémát vet fel.

– Van-e alapvető eltérés a női és a férfiagy között?

– Az agy szerkezetében nincs különbség. A testtömegnek megfelelően az agy súlya viszont lehet kisebb (például ha valaki alacsonyabb termetű, akkor az agyának a súlya is valamelyest kisebb, mint magasabb társaié). Az agy súlya és az intellektuális teljesítmény között nincs összefüggés, hiszen az a genetikai adottságok mellett (vagyis hogy mennyire fejlett a megfigyelő-, a koncentrációs, a kombinációs, az asszociációs képesség stb.) a szinaptikus kapcsolatok gazdagságától és fejlettségétől, a tanulá-

tól függ. Az orvostudományt igen intenzíven foglalkoztatja ez a kérdés, ma számos kutatócsoport vizsgálja ezt a területet.

– Eszerint kisebb különbségek azért megállapíthatók?

– A halántéki lebeny belső részében található az az agyterület (a hipocampus avagy lovacska), amely részben a

...igazolták, hogy a nők érzelmi modulációja mind a viselkedésben, mind a gondolkodásban sokkal hangsúlyosabb.

memóriateljesítményért felelős, illetve a hozzá tartozó amygdaloid komplex, ahol az említett kutatások különbségeket véltek felfedezni. A jobb amygdalavidék szerepet játszik – a jobb félteke szabályozásán keresztül – az egész agy aktivitásában, míg a bal amygdala inkább csak a bal féltekére van hatással. A nőknél enyhe jobb túlsúly volt megállapítható. Ezzel azt igazolták, hogy a nők érzelmi modulációja mind a viselkedésben, mind a gondolkodásban sokkal hangsúlyosabb, mint a férfiaké. Egy másik kutatás a két agyfélteke közötti kapcsolatot vizsgálta elektromágneses stimulációval kiváltott válaszok elemzésével. Úgy tapasztalták, hogy a nők

nél a jobb és a bal agyfélteke közötti kapcsolat erősebb.

Érdekesek azok a klinikai megfigyelések is, melyek szerint az alkohol okozta agyi anyagcserezavarok, illetve az azokat követő elvonási tünetek a férfiaknál súlyosabbak, mint ahogyan az alkoholfüggőség is erőteljesebb náluk. Különbség van az öngyilkossági arányban is: a férfiak kétszer-háromszor gyakrabban dobják el az életüket, mint a nők. Ennek persze szociálpszichológiai magyarázata is van.

– Mire irányulnak az újabb kutatások?

– Újabban azt is vizsgálják, hogy például az idegsejtekben és a támasztósejtekben lévő nemi kromoszómák mennyire felelősek bizonyos agyi jelenségekért. Az is kutatási téma, hogy a hormonális különbözőség mennyire hat a napi magatartásra. Klasszikus orvosi megfigyelés, hogy bizonyos betegségek inkább a férfiakra, míg mások a nőkre jellemzőek. Van olyan betegség, amelynél a genetikai hordozó az anya, de a klinikai tünetek csak a fiúgyermeken jelennek meg. A nemek neurobiológiája, pszichológiája még sok-sok izgalmas kérdést rejt. Biztos vagyok benne, hogy a nemek közötti különbségek feltérképezése során még számos megletetés vár minket.

BALOG ESZTER

„...Vagy legyen valami ilyesmi” – mondta még a szerkesztő, amikor a telefonban elbúcsúztunk. Később, amikor először szembesültem az általa megadott címmel, szinte azonnal felmerült bennem a kérdés: más? Úgy értem: mihez képest más?! A férfi lelkéhez képest mindenesetre biztosan az.

A női lélek más...

Amíg a férfiak lényegesen kevesebbet töprengenek rajta, hogy mit jelent számukra férfinak lenni, addig a nőket mintha nap mint nap merengésre készítené az élet. Mintha újra meg újra arra akarná őket rávenni, hogy szálljanak magukba, és fogalmazzák meg, mit jelent nőnek lenni, és hogyan lehet nőnek maradni...

Valahogy az az érzésem, hogy sokkal komplikáltabb a helyzetünk, mint a férfiaké.

Amikor a nőiességről, a női lélekről ejtünk szót, először is misztikus ködök kezdenek gomolyogni előttünk, és eljutunk egy olyasféle megállapí-

táshoz, hogy nőnek lenni csodálatos. A második-harmadik gondolat viszont már valami igazságtalanul elszemvedett megkülönböztetés emléket hozhatja elő – és ezzel együtt a bátortalanul megfogalmazódó kérdést, hogy akkor mit is tehetünk női létünk kiteljesítéséért.

Pedig kezdetben jó volt minden.

A Genézis könyvének példázata szerint a Teremtő képmására alkotott férfi és nő csodálatos harmóniában és szeretetben élt együtt Isten közelségében. Aztán titokzatos körülmények között színre lépett a gonosz, és a világ romlásával együtt megkezdődött a férfi és a nő évezredek óta tartó viaskodása.

Jézus korában a kegyes zsidó naponta megköszönte az Örökkévalónak, hogy nem nőnek teremtette.

A közélet, a politika, a művészet, a tudomány hosszú időn keresztül csak a tehetős vagy szerencsés férfiak előtt állt nyitva. Néhány egészen különleges kivételtől eltekintve nőkről, asszonyokról csak közvetett módon szerezhetett tudomást az emberiség.

Jézus követői között több nő is akadt, erről a részlete-

könnyeit. Valószínűleg azért, mert van mit megszámolni... Igen, kétségtelen, hogy több könnyet ejtünk, mint a férfiak. Az évezredek alatt belénk rögzült szerepkörnek megfelelően a közvélemény jobban elfogadja tőlünk a sírást, de az is igaz, hogy a nők általában nyíltszívűbbek és érzelmesebbek. (Ez lehet a magyarázata annak is, hogy a templompadokban is nagyobb a nők aránya.)

Régről hozott adottságunk, hogy egyszerre több dologra is oda tudunk figyelni, mint a férfiak. Házimunka, főzés, barátságokkal való csevegés, házi feladat-ellenőrzés, mindeközben pedig a munkahelyi problémákon való morfondírozás: akár egyszerre is folytatható tevékenységek számunkra. Persze azon meg bosszankodunk, hogy a munkájába mélyedt férj se lát, se hall. Pedig meg kellene értenünk: a férfilelek más... Ahogyan másképp vélekedünk a hűségéről, ragaszkodásról is. A biológusok ezt azzal indokolják, hogy a mi alapvető feladatunk az utódok nevelése, a róluk való gondoskodás, tehát szükségünk van az állandóságra és a megbízhatóságra. Tény és való, hogy a nők többsége tragédiaként vagy legalábbis hosszú időre kiható súlyos krízisként éli meg férje hűtlenségét. (Ezekre az esetekre a férfiak egy-két hét elmúltával már nem is emlékeznek pontosan.)

Mi, nők könnyebben eltévedünk.

ket kedvelő Lukács evangélista be is számol. A szűk tanítványi kör azonban csak férfiakból állt.

Egy biztos: a „felnőtt emberiség” huszadik századi illúziója is köddé válik lassacskán. Nagyon leegyszerűsített és igazságtalan dolog volna a női egyenjogúsági törekvéseket okolni a férfiak és a nők közötti mai problémákért.

Egy nő pusztán női mivolta miatt nem lehet se jó, se rossz. Csak más – mondanánk. És amíg a kegyes férfiú megköszöni, hogy nem nőnek teremtett, a Talmud tudni véli, hogy a Mindenható megszáolja a nők

Mivel rosszabb a tájékozódási képességünk, időnként szükségünk van (lenne) biztos vezetőre. Mindezek általános igazságok csupán. Bőven találhatunk kivételeket. A kérdés most csak az, hogy mit akarhat a nő a huszonegyedik század elején ezen a földön. A válasz egyszerű: férfit. Olyasvalakit, akivel szövetkezhet, társulhat az életre, akivel megpróbálhatja átélni az édenbeli egység árnyékát.

Vajon a férfiak mit akarnak mostanában? Csak halvány sejtéseim vannak róla. Ám erre a kérdésre válaszoljon helyettem valaki más. Egy férfi.

AKLAN ÉVA

A nőiesség sohasem válik idejétmúlttá

– A klasszikus női szerep soha nem fog megváltozni. Ez az, amire mindig szükség lesz – de az emberi természetből is adódik, hogy soha nem válik idejétmúlta. Nagyon sok pozitív példát lehet ma is látni arra, hogy a feleség sikeres nő, aki nagy karriert fut be a szakmájában, de közben odaadó feleség és nagyon jó anya. A világ ennek azonban éppen az ellenkezőjét sugallja. Ez a kor, amelyben élünk, hitetlen és bálványimádó kor. Nemcsak a pénz, a tárgyak, hanem az emberi test, a szép és fiatal (női) test is bálványává vált. Hol van a szemérem, a női méltóság? A tendenciák mögött egészen nyilvánvalóan ott van a gonosz. Most szinte kitapintható. Márpedig a fiatalság elmúlik. Ha valaki nem gyűjtött más kincset, igazit, maradandót, akkor semmije sem marad, amikor egy adott életszakaszban ráköszön az öregség, a betegség. Nehéz ebben a korban hűnek lenni ehhez a klasszikus női szerephez – de semmi más reményünk nincs, csak ennek a méltósága.

– Ön mint hívő katolikus miként vélekedik a női egyenjogúságról?

– *Illyés Gyula* mondta, hogy a nők soha nem lesznek egyenjogúak, mert pótolhatatlan szerepük van a családteremtésben, -fenntartásban. Az egyenjogúság jogilag értelmezhető fogalom. Gondoljunk *Karinthy* híres mondására: „Ha egy nő egyedül van egy szobában, akkor ember. Ha belép egy férfi, akkor rögtön nő lesz belőle...” Sajnálom azokat, akik komolyan veszik a fe-

Mert az ember kétnemű című könyvében részletesen szól az Isten által – oly bölcsen – férfinak és nőnek teremtett ember szerepéről, hivatásáról. Hogyan látja ma BEKE KATA a művének megírása óta eltelt húsz év alatt igencsak nagyot változott világot?

Mit gondol: létezik-e még hagyományos női szerepkör, magatartásmodell?

lületes és végig nem gondolt eszményeket, mert sohasem lesznek boldogok. Én magam soha nem ismertem olyan ép lelkű nőt, akinek gondot okozott volna az, hogy ő egyenjogú-e vagy sem.

Embernek lenni nehéz, maga az emberi lét – s ez nem „nemfüggő” – sok feszültséget, fájdalmat, nehézséget hordoz, de az már világnézet és egyéniség kérdése, hogy ki hogyan oldja meg ezeket a problémákat.

Az önmegvalósítás korunk egyik nagy hazugsága. „Valósítsd meg önmagad!” No de – kérдем én például a falfirkákat látva az utcákon – akkor is, ha gonosz, tudatlan, korlátolt, ostoba vagy? Ördögi vonás ez, amely világunkban tetten érhető: az emberre, az Istenre nem figyelés útja. Egyedül az önnevelés, a szolgálat útja vezet valahová. Hiszem, hogy csak a másokkal való szeretetkapcsolatban tudhatjuk meg, hogy voltaképpen milyenek is vagyunk, és hogy hol tudunk hasz-

Beke Kata
... mert az ember
kétnemű

nálni – és ez a női élethivatás szempontjából döntő jelentőségű.

– *Ismert korjelenség a Bridget Jones-effektus. Sok fiatal nő él magányosan – önként vagy kényszerűségből –, divatos szóval szingliként. Aggasztó-e ez, vagy 21. századunk természetes társadalmi modelljét lássuk benne?*

– Nagyon aggasztó jelenség ez. Világméretű problémát jelez. Tény, hogy nem minden nő találja meg azt a férfit, aki a gyermekeinek apja lehetne. Gazdag és termékeny életet lehet magányosan is élni! *Pilinszky* néhány sora jut eszembe: „Aki egy vánkásra borulva nem érzi magát egyedül – valóban nincs egyedül.” A divatosan szinglinek nevezett életforma azonban egészen másról szól, úgy is mondhatjuk, hogy az önzésnek a legfőbb táptalaja! Óriási a kísértés arra, hogy az ember elkényeztesse magát, és csak önmagával foglalkozzon. Templomba járni, egy gyülekezethez tartozni, Istennel személyes kapcsolatban lenni – mindez megóvhat az önzéstől akkor is, ha valaki magányosan él. De nem lehet, hogy inkább a kényszerűségből kovácsolnak erényt azok, akik „Bridget Jonesként” élik az életüket?

Ennél is aggasztóbb az a tény, amelyet már a statisztikák is kimu-

tatnak: a nők megvalósítják önmagukat, karriert építenek. Nyugat-Európában sem, de nálunk sem születnek gyerekeket – részben a jólét miatt –, és ez oda vezethet, hogy az az európai kultúra, amelybe beleszülettünk, amelyben felnőttünk, száz év múlva semmivé lesz. Az új beköltözők vajon át fogják-e venni az európai kultúra örökségét? Még az igen család-szerető olaszoknál is megfigyelhető a hanyatlás. Lehet, hogy a női egyenjogúságba bele fog pusztulni Európa...?

– *Hogyan változnak meg a női szerepek az idő előrehaladtával? A szépség, az egészség elmúlása hogyan hat a női lélekre egy olyan világban, ahol a reklámok sugallatára csak a szépség és a fiatalság az érték?*

– Az elfogadás kulcsa az, hogy az ember tudja: az életet ajándékba kapta azért, hogy kihozzon belőle valamit Isten dicsőségére, a másik hasznára és

Beke Kata tanár, író, publicista. A rendszerváltás utáni első, szabadon választott országgyűlés tagja. 1990 és 1991 között a Művelődési és Közoktatási Minisztérium politikai államtitkára. Számos kötet – esszé, publicisztika, regény, útinapló –, megannyi újságcikk szerzője. 1996-ban a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjével tüntették ki. *Mert az ember kétnemű* című esszékötete 1984-ben jelent meg a Magvető Kiadó *Gyorsuló idő* sorozatában. A szerző „a fiataloknak, a huszonegyedik század felnőttjeinek” ajánlotta a nőiességről, férfiasságról, egyenjogúságról, tisztességről, hűségről, őszinteségről, egymás megbecsüléséről, a házasság eszményéről írt „magánéleti kalandozását”.

persze a maga örömeire is. Csak a hit adhat igazi vigasztalást.

– *Politikusként érezte-e valaha is hátrányát annak, hogy nő?*

– Soha nem éreztem semmilyen megkülönböztetést ilyen téren. Az első ciklusban, 1990–1994 között főleg a politizáló ellenzék jutott be a Parlamentbe az első demokratikus választásokon. S csak az tudott politizálni, akinek volt erre szabad ideje. Márpedig egy anyának, akinek kisgyermek van, nem ez a legfontosabb teendője... Mára jóval több női politikus van az országban, és ugyanolyan komolyan veszik őket, mint a férfiakat. Soha sem fordult elő, hogy azért ne tudtam volna megvalósítani valamelyik (politikai) elképzelésemet, mert nő vagyok. Meggyőződésem – *József Attilát* idézve – hogy „csak ami nincs, annak van bokra, csak ami lesz, az a virág”, vagyis ami nagyon látványos, az most van elmúlóban. Ez a világ nagyon züllött, nagyon botrányos. Vagy jön egy környezeti katasztrófa – mert addig nem térünk észhez –, vagy jön egy csendes minőségi váltás, és „megváltoznak az idők”, az emberek megundorodnak attól, ami most divat. Istennek megvan

a maga grandiózus terve, amelyet mi nem érthetünk, és amelyet nem mérhető a mi életünk mértékegységével.

– *Mi, nők mit tehetünk azért, hogy ez a világ jobb legyen?*

– Mindenki nagyon sokat tehet! Azt, ami rajta múlik. Vagyis – rengeteget! Tanúságot tehet az életével. A családban minden rajta, a feleségen, az anyán, a nőn múlik. Sok gyermek nem ismeri, milyen az igazi család, mert az anyja nem tudja, hogy mit jelent édesanyának lenni. Generációk nőttek fel például úgy, hogy nem is hallottak Istenről.

– *Beke Katának ki a női eszményképe?*

– Természetesen az édesanyám. Csodálatos nemzedék volt az övék. Védett világban éltek. Aztán egyszerre rájuk szakadt a történelem. A férfiakat elvitte a világháború vagy a fogás, és nekik, a nőknek kellett eltartaniuk a családot. Sálát szóttek, harisnyát kötöttek, és gyermeket neveltek. Irtózatosan szegények voltunk, de hála édesapám székely humorának, ezt az időt nem éltük meg tragikusan. Az, ahogyan édesanyám minket, ötünket felnevelt, életre szóló útravalót adott számomra.

KÓHÁTI DOROTTYA

Nők a különféle kultúr

Töredékek és kérdések

„Feleséget azért veszünk, hogy törvényes gyermekeink születhessenek, és házunknak legyen legalább egy hűséges őrzője. Ágyasokat kiszolgálásunkra is azért tartunk, hogy legyen, aki gondosan ápol bennünket, különösen, ha gyengélkedünk. A hetérákat pedig szívesen fogadjuk a szerelmi élvezetekre.” (Démoszthenész, athéni szónok és államférfi)

Periklész válása után egy *Aszpászia* nevű hetérát vett feleségül. A nő szalont nyitott, amelyben *Platón* és *Szókratész* is megfordult tanítványaival, hogy meggyőződjenek az asszony szellemi felkészültségéről, politikai éleslátásáról. Mi emelte Periklész hetéráját a többi nő fölé? Gyors észjárása, tájékozottsága – ezek a férfivilágban különösen is méltányolt tulajdonságok.

világ teljességéhez. Az asszonyok szeretnek és gondoskodnak, s a szeretet és a gondoskodás megóvja a férfiakat attól, hogy hamis életet éljenek. Minden asszonnak tudnia kell, hogy az ő szeretete és gondoskodása nélkül végérvényesen elvadulna a föld.”

Vajon hozzá tudta-e kötni a férjét és a gyermekét a teljességhez – nem csupán egy férfiú kultúrához – az ünnepeket hetéra úgy, mint ez a névtelen eszkimó asszony?

A korai középkorról ezt olvassuk *Szántó Konrád* egyháztörténetében: „Amikor a nők alacsonyabb rendű lényeknek számítottak, és ki voltak szolgáltatva az erősebb nem kénye-kedvének, az egyház a Szűzanya tiszteletének terjesztésével (...) megvédte e női méltóságot, és a

te át a hatalmát. A földi és az égi egysege, vagyis a Teljesség ottmaradt a háttérben működő, némán szolgáló nőkben, akik évezredek át mást sem tettek, mint hogy gyermekeiket a férfiak véres háborúiban a fogaik között mentették. A férfinak nem fontos az élet, mert nem ő szüli. A nőnek fontos. Ő tudja egyedül – ha tudja! – hogy az égi és a földi egy. A kaki és az angyal, a pisi és a szentség, a halál és a halhatatlanság egy. Istállóban születik az Isten.”

Volt egy barátnóm a minneapolis-i teológián, *Katakshamma Paul Raj*. Egy evangélikus lelkész felesége volt Indiában, egy olyan országban, ahol az özvegyen maradt asszonyt nemrég még elégették férjével együtt. Gyermeük nem született, ő egy több száz

Az „Eskimó asszonyok bölcsessége” című könyvben olvastam a következőket: „A férfi képes arra, hogy elszakadjon az érzésektől, hogy lélektelen legyen, mint egy báb. A férfi képes arra, hogy hamis örömben lelje kedvét, hogy a pénz, hírnév, siker és az élvezetek töltse ki az életét. A férfi talán le is élne ekként az életét, s csak a halál pillanatában döbbenne rá, hogy valaminek, éppen a legfontosabbnak, híján volt egész élete során.

A férfi képes erre, de az asszony nem. A férfiakat az asszonyok kötik a

társadalmi megbecsülésnek a nőt megillető magaslatára emelte.”

Müller Péter így kommentálja a fentieket: „Sajnos Máriából kultusz lett, sőt a maskulin reformáció után még az sem igazán, pedig nem imádatra lett volna szükség, hanem arra, hogy a női jóság és a mindent átélő élet-szeretet a világ irányításában a részét kivegye.

A nőket nem »imádni« kellett volna hangzatos szavakkal s könnybe lábadt szemmel, hanem át kellett volna adni nekik a teljes hatalmat. Ez nem történt meg. A »hülye férfi« nem enged-

fős árvaotthont vezetett. Visszatérve megválasztották Ázsia első női püspökévé.

Házassága boldogtalan volt, a férje rendszeresen verte. Püspökké szentelése után két évvel szívinfarktusból meghalt. Szeretethiány-betegség – mondják Keleten a szívbjajra...

Az *iszlám* szó hallatán ma többnyire a terrorizmus jut eszünkbe. Egy székegy festő barátom a magyarok őseit kutatva gyakran megfordul Anatóliában, és áradozik a mohamedánok családi életéről. Világvégi falvakban ismeretlenek fogadják be,

ákban

belelát az életükbe. Nincs generációs probléma, anyós-meny állóháború. A titok nyitja egy hagyományos alapelv: mindig annak van igaza, aki birtokon belül van. Ez elejét veszi az „úgy segítelek, hogy irányítalak” típusú vitáknak. (Magyarországon a válások 80%-át a szülők, különösen az anyók okozzák.)

A nyugaton élő, az iszlám hagyományokért fejkendőben tüntető nőket látva ugyanakkor megkérdezhettük: miért kardoskodnak egy olyan világkép mellett, amely – felőlünk nézve – hátrányosan megkülönbözteti őket? Másfelől látjuk, hogy az amerikaiak által megszállt Afganisztánban gyorsan teret hódítanak a nők körében is a nyugati minták. Mi a különbség? Lehet, hogy a távoliak könnyen elcsábulnak,

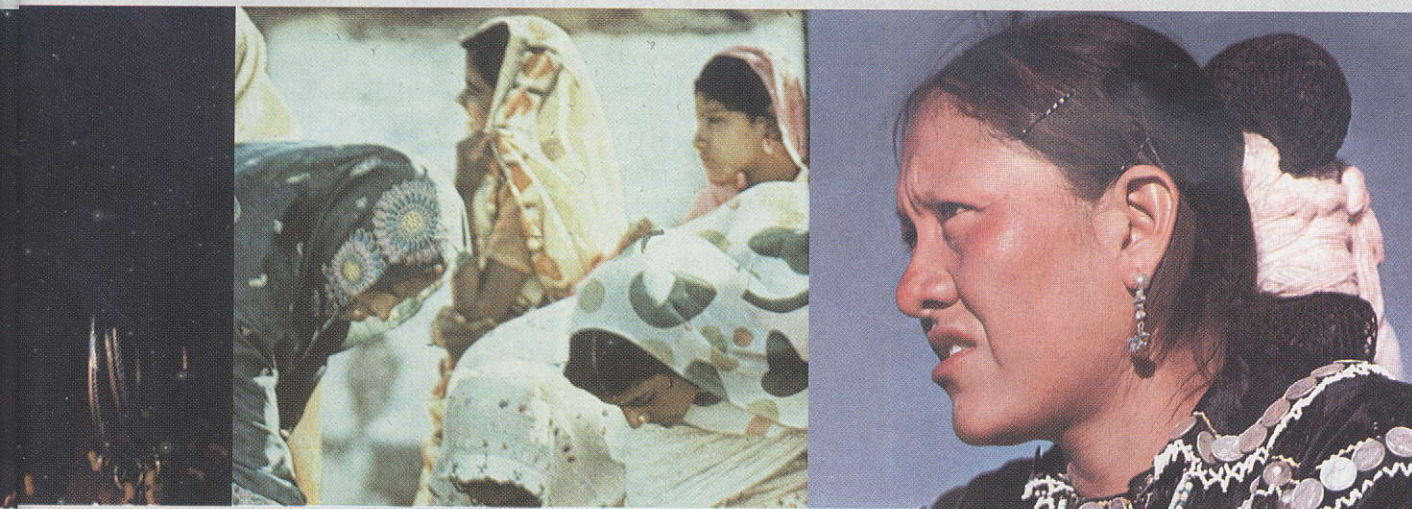
tékét veszítheti el? Talán éppen azzal fizet, amit őriznie kellene mint Isten legbecesebb, csak neki osztott ajándékát? Az emancipáció azt jelenti, hogy a nő férfiasan teljesíthet? Meg tudja tenni, de nyerünk-e ezáltal valamit? Vagy inkább azt jelentené az emancipáció, hogy a társadalom felismeri a sajátosan női értékeket, s a küzdelem férfias elvét a gondoskodás női elvével igyekszik kombinálni?

A kétgenerációs családban élő nők munkába állásával a történelem legnagyobb forradalma zajlik, amely alapjaiban változtatja meg kultúránkat. Ezt a változást máig nem tudjuk kezelni, de még felmérni sem igazán. Talán gyermekeink fogják megvallani analitikusuknak, mit rombolt ben-

nincs erre szüksége? Vajon a kínai asszonyok miért nem akarnak emancipálódni? Pedig egy olyan vallást követnek, amely az ellentétek harmóniáját vallja: nappal és éjszaka, erő és gyengeség, férfi és nő...

Miért van az, hogy a keresztény teológia olyan könnyedén alá tudta támasztani – szinte a kezdetektől – a nők alacsonyabbrendűségét? És legalább Krisztusban miért nem vált új teremtmény a teológus is?

Amerikai tanulmányaim során részt vettem egy kurzuson, melyet *A Szentháromság-teológia feminista kritikája* címmel hirdettek meg. Több olyan nyugati női konferencián megfordultam már, amelyen – a férfiellenes és az egyház maskulin hierarchiája elleni közhangulatban –

míg akik közelről látják az emancipált világot, azok nem kérnek belőle?

Egy kenyai barátnőm szerint Afrika azért olyan szegény ország, mert csak az asszonyok dolgoznak. Amikor ott jártam, valóban csak elvéve láttam dolgozó férfit, ám kezében tűzifát, válltáskájában élelmet, hátán gyermekeit cipelő asszonyt annál többet... Vajon hogyan rontotta meg és zavarta össze a fehér gyarmatosítás az archaikus társadalmakat, azok nemi szerepeit?

A férfiak világába bekerülni akaró nő tudja-e, mit kockáztat? Tisztában van-e azzal, hogy éppen sajátos női ér-

nük a meleg, tűzhelyszagú otthon hiánya...

A racionalizmus ágára visszametszett ember számomra elfogadhatatlan. Az élet teljességét nem tisztelő férfi a szememben éppoly menthetetlen, mint a hatalomvágyból – vagy bármiféle kompenzáció következményeként – életápoló szerepét tartósan cserbenhagyó nő.

Miért nem találkoztam olyan ortodox vallású asszonnyal, aki felemelte volna a szavát a „nők hátrányos megkülönböztetése” ellen? Lehet, hogy az Istenszülő Mária ikonjainak világában

alig mertem bevallani, hogy én bizony kiegyensúlyozott, boldog családban élek...

A nők és a férfiak közötti évszázados, kultúrákon átívelő problémák megoldására tett legépítőbb javaslattal Afrikában találkoztam. Az ottani anglikán egyház 25 kenyai nőt és 25 férfit hívott össze, hogy mint közgazdászok, ápolónők, lelkészek, szülők elmondhassák egymásnak: hogyan képzeli el a nemi szerepek kétségkívül szükséges helyreállítását.

KOVÁCSNÉ TÓTH MÁRTA

SZABÓ DÁNIEL

szociológus

Nők a mai Magyarországon

Az ezredforduló egyik központi kérdése a nők társadalmi helyzetének megítélése. Nap mint nap hallhatunk arról, hogy a hagyományos női szerepek átalakulóban vannak. Vajon mit mond minderről, illetve a jelenség hátterében meghúzódó okokról a szociológia tudománya?

A szociológiai kutatások szerint bizonyos tényezők döntően befolyásolják egy ember gondolkodását, viselkedését, életmódját és szokásait. Ezek közé tartozik a nem, az életkor, az iskolai végzettség, a lakóhely településtípusa, a foglalkozás, a családi állapot és a jövedelem. Mivel az utóbbi hármat nehéz vizsgálni, ezért a kutatások főként az első négy változóra koncentrálnak. Azt mondhatjuk tehát, hogy ha ismerjük valakinek a nemét, az életkorát, az iskolai végzettségét és lakhelyének településtípusát, akkor életmódjára, viselkedésére, problémáira is következtethetünk.

Az alábbi táblázatban az említett négy változó segítségével vizsgálhatjuk meg a magyarországi nők helyzetét. Láthatjuk, hogy hazánkban ma kb. 4,2 millió felnőtt nő él; ez a szám a 18 éven felüli teljes népesség 53%-át teszi ki.

A nők életkoruk szerint közel azonos létszámú csoportokra oszlanak, bár meg kell jegyeznünk, hogy a fiatalok többen vannak. A táblázatból kiszámítható, hogy a felsőfokú végzettséggel rendelkező nők többsége a fővárosban él, míg a kisebb településeken szinte nem is találunk diplomásokat.

Feltűnő azonban, hogy a fiatal és a középkorú réteg iskolázottság szerinti megoszlása mennyire hasonlít egymáshoz. Ennek az lehet a magyarázata, hogy az ezredfordulón a középkorú nők éppen annak az úgynevezett „ambíciórobbanást” megélő korosztálynak a tagjai voltak, akik a hatvanas években elhagyták a falusi, tanyasi szülői házat, és a városban szereztek érettségit, diplomát. Az ily módon új társadalmi helyzetbe került mai középkorúak azonban nem tudták gyermekeiket hasonlóan motiválni, hiszen saját felemelkedésük is túl gyors volt ahhoz, hogy feldolgozhasák. Ennek következtében a mai fiatalok többnyire „megismételték” szüleik iskolai végzettségét: az érettségizett szülők többségének érettségizett gyermeke van, míg a diplomával rendelkezők gyermekei szintén megszerezték a felsőfokú oklevelet.

A nők társadalmi szerepének elmozdulásával egy másik felmérés foglalkozik. A Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Központi Statisztikai Hivatal

(KSH) gondozásában megjelent, *Nők és férfiak Magyarországon* című statisztikai zsebkönyv szerint Magyarországon a házasságkötések száma hatvan esztendő alatt a felére csökkent. Ugyanakkor a frigyre lépők kora folyamatosan emelkedett: a nőké gyorsabban, mint a férfiaké. Míg 1941-ben az emberek 24 éves korukban kötöttek házasságot, addig 2001-ben 28 évesen járultak az oltár elé. A férjhez menéssel a gyermekvállalás ideje is kitolódott: a 70-es években a nők 23 éves korukban születték első gyermeküket. Ez napjainkra szintén a 28. életévre esik.

Az elnőiesedő szakmák között szokás említeni a tanári hivatást – hogy korántsem alaptalanul, azt igazolják a vizsgálat eredményei. Azonban a nők nem azonos arányban vannak jelen az oktatási rendszer különböző szintjein. Míg az általános iskolában tanítók 86%-a nő, addig a középiskolákban csupán a tanári gárda kétharmadát teszik ki, a felsőfokú intézményekben pedig arányuk alig haladja meg az egyharmadot (37%).

Ez az aránytelődés jellemző a foglalkozási szerkezetre is, hiszen a vezető beosztásúak körében egyre kevesebb nőt találunk. Ez pedig megmutatkozik a bérarányok struktúrájában is: a férfiak bruttó átlagkeresete éppen egynegyedével több, mint a nőké. Egy nő átlagos fizetése tehát kb. a 80%-át éri el egy férfi átlagkeresetének.

Életkor	Iskolai végzettség	Településtípus			Összesen
		Budapest	város	község	
fiatal	alapfokú	96 708	328 533	362 003	787 244
	érettségi	142 966	285 181	157 091	585 238
	felsőfokú	56 399	92 535	33 067	182 001
középkorú	alapfokú	110 648	348 908	382 357	842 213
	érettségi	119 125	215 236	109 353	418 230
	felsőfokú	68 233	88 033		181 750
idős	alapfokú	184 536	411 229	454 394	1 050 159
	érettségi	48 445	64 858	14 319	106 975
	felsőfokú	25 423			46 070
Összesen		852 783	1 834 513	1 512 584	4 199 880

30 25 20 15 10 5 0 5 10 15 20 25 30

Females

Males

A férfiak mind elmennek

JÁSDI BEÁTA

újságíró

„Nőnek lenni jó!” – hirdeti hangosan az egyik női lap szlogenje az esti hirdató előtt. A nő, miközben fél szemmel a képernyőre pillant, arra gondol: – Biztos ez? És ha mégse olyan jó? Van más lehetőségem is? Aztán visszafordul a tűzhelyhez, behabarja a levest az egyik égőn, odateszi a pörköltet a másikra, csak előbb még kiszalad a fürdőszobába, hogy a mosógépet megtöltse öblítővel. Amíg a masina centrifugál, épp elkészül a leves, lehet tálni. Egyik kezében a tejfőlös pohár, a másikban a szűrő, amikor csöng a telefon.

– A mamád! – adja át a kagylót a férje.

– Mi van veled? Nem láttalak már egy hete! Csak nincs valami baj?

– Nem, nincs – hadarja –, csak most nagyon zúrós benn. Te jól vagy? Majd hívlak...

A vacsora alatt, bár fél füllel a nagylányára figyel, hogy mi történt aznap a munkahelyén, s valamit abból is felfog, miért halasztotta el a számvitelvizsgáját a fiú, a gondolatai már a holnapon járnak. Német kollégák érkeznek délelőtt, ki kell menni értük a repülőtérré. Napközben tárgyalások egymás után, este Pillangókisasszony az Operában. Bevillan, hogy az esti program előtt már nem tud hazajönni, úgyhogy a fekete kosztümöt kell fölvennie. A magas sarkú cipőt és a selyemblúzt a kocsiba rakja, elég az előadás előtt belebújnia.

– Mama, te egyáltalán nem is figyelsz rám! – zökkenti ki gondolataiból a lánya, kicsit sértődött hangon. – Akkor megyünk holnap a fitnessklubba? – kérdezi türelmetlenül, és bosszúsán veszi tudomásul, hogy nem, holnap nem megy.

Pedig rám férne – gondolja megint magában, a dereka egyre jobban fáj, nem beszélve arról, hogy a télen megint három kilót szedett magára. – Te jó ég! A fekete kosztüm nem volt rajtam szilveszter óta, nem is biztos, hogy rám jön... Föl kell próbálnom még az este. A mosogatást a lánya elintézi, neki már csak a teregetés marad, aztán pár perc olvasás, egy röpké fohász az ágyban. Mire a férje mellébújik, már nem tud a világról, álomba zuhan.

„Nőnek lenni jó!” – a férje már bekapcsolta a tévét, egy kávét is odakészített az éjjeliszekrényre, gyors puszi:

– Ma későn jövök – suttogja álmosan –, tudod, a németek...

Hát, nagyjából ennyire jó nőnek lenni manapság. Egy olyan nőnek persze, akinek az átlagnál sokkal jobban megy a sora. Családban él, gyerekei vannak, dolgozik, anyagi gondjai nincsenek. Aki nem ilyen szerencsés, mert – mondjuk – nem tanulhatott, annak ugyanezek a feladatok jutnak, csak éppen a megélhetés súlyos gondjaival tetézzve. Az alacsony képzettségű nők – különösen, ha már negyvenévesnél idősebbek – értéktelenségnek számítanak a piacon. Alig-alig kellene. A nők nagy része egyedül neveli a gyermekét, az pedig még inkább embert próbáló feladat.

És itt vannak korunk hősnői, a szinglik, akik bár jól élnek – hisz a fizetésüket kizárólag önmagukra költetik, s fennen hangoztatják: őket ugyan nem érdekli a házasság –, úgy harmincöt felé mégis elfutja a szemüket a könny, ha kisbabát dajkáló fiatal anyát látnak. Mert addigra rájönnek, azért mégiscsak a család a legfontosabb. Sajnos ekkor már legtöbbször késő, a hozzájuk illő férfi vagy nő, vagy elvált, és már nem akar gyereket, vagy nőszülne, de nem a negyven felé járók, hanem a huszonévesek között keres. És talál is, mert a férfi még akkor is elkel, ha nem olyan ápolat, ha nem annyira tanult, ha nem olyan karcsú...

És minden megpróbáltatás ellenére – vagy talán éppen ezért –, ha az ember végignézi a családján, hatvan év felett szinte csak nőket talál. Idős hölgyeket, hetven, nyolcvan, sőt kilencven fölött. A férfiak sok-sok évvel korábban mind elmennek. Maradnak az erős, emancipálódott, edzett nők. Egyedül.

És akkor már kötve hiszem, hogy nőnek lenni jó...

„Isten számolja a nők könnyeit”

SZEGFŰ KATALIN

újságíró

Asszonyok és lányok. Nők. A Föld lakosságának valamivel több mint a felét ők teszik ki. Azt mondják, övék a jövő – mert kitartóbbak a tanulásban és a munkában. Pedig még a gyermeknevelés terhe is az ő vállukat nyomja. Száz éve sincs, hogy választójogot kaptak Európában, és sorsuk sok helyütt ma is az elnyomatás, a kilátástalanság.

A világ legnépesebb országában egy nemrégiben nyilvánosságra hozott jelentés világosan rámutat a nőkkel kapcsolatos társadalmi jelenségekre és előítéletekre. Kínában az állam az egygyermekes családokat támogatja, hogy megakadályozza a népesség túlszaporodását. A kínaiak jobban örülnek a fiúgyermek születésének, hiszen a férfiak könnyebben találnak munkát maguknak, idővel támogatni tudják idős szüleiket, és továbbviszik a nemzetséget.

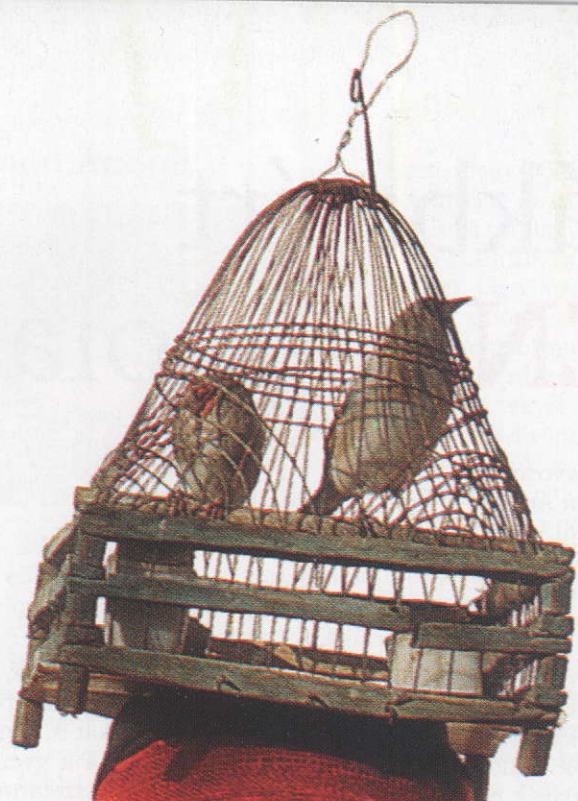
Egy nők nélküli ország

Kínában a lánygyermekkel nem foglalkoznak kellően, de még gyakoribb, hogy a lánymagzatokat megszületni sem engedik. Mindezek következtében ma sokkal több fiú születik az országban, mint lány. Úgy becsülik, hogy 2020-ban 30-40 millió agglégény él majd Kínában, s ez komoly társadalmi feszültségekhez vezethet. A nemek közötti arány 1982-ben még viszonylag normális volt: 108 fiúcsemetőre 100 lány újszülött jutott. 2000-ben azonban már 117 fiúszülés jutott 100 lányszülésre, és vannak tartományok, amelyekben még riasztóbb a helyzet. A nemek közötti óriási aránytalanság a népesség egészséges és harmonikus növekedését fenyegeti, és olyan bűnök és társadalmi problémák melegágya, mint az érdekházaság, a nőrablás és a prostitúció. A nő- és gyermekkereskedelem már most országos méretű probléma Kínában. A frissen nyilvánosságra hozott adatok szerint a rendőrség az elmúlt két évben 42 215 elrabolt nőt és gyermeket szabadított ki, de a hivatalos elemzők szerint ez csak a jéghegy csúcsa. A nőket többnyire feleségnek vagy ágyasnak adták el, a kicsik pedig gyermektelen párokhoz kerültek.

Ahol a pénz az úr

A prostitúció és emberkereskedelem másutt is probléma. Egyre több szakember vallja, hogy a prostitúció nem „a legősibb mesterség”, hanem a férfiak részéről a nők és a kislányok ellen megnyilvánuló erőszak legősibb formája. Az Amnesty International nőnapra készített statisztikája szerint Európában félmillió nőt zsákmányolnak ki a prostitúción keresztül. A lányokat (nemritkán kiskorúakat) a legális munka, jó fizetés ígéretével külföldre csábítják, aztán nyilvánosházaknak adják el őket. A klasszikus forgatókönyv szerint a szerencsétlenül járt nőket fogva tartják, mondván: „le kell dolgozniuk az útiköltségük miatti tartozásukat”. Gyakran előfordul, hogy kokainfüggővé teszik, illetve veréssel vagy életveszélyes fenyegetéssel kényszerítik engedelmességre őket. Azért nem szabad a prostitúciót legalizálni – vallják mind többen –, mert az megkönnyítené az áldozatok kizsákmányolását, a nő- és gyermekkereskedelemből szerzett piszkos pénzek „tisztára mosását”. A prostitúció óriási üzlet, csak Spanyolországban évi hatmilliárd eurót hoz a bűnszövetkezeteknek. Az autópályák mentén egymást érik a nyilvánosházak. Sok helyütt egyéb szolgáltatásokat – például autómosást – is biztosítanak, hogy a családapáknak legyen mivel indokolniuk távollétüket.

Nem könnyű a muzulmán nők helyzete sem. Irakban a jelentések szerint

az arab nők egyre nagyobb szörnyűségekkel és félelmekkel néznek szembe. Az asszonyok nem merik egyedül elhagyni otthonaikat, ha munkába vagy iskolába indulnak. Fegyveres férfi hozzátartozóik kísérik őket, amikor elindulnak otthonról. A lányok és az asszonyok olcsó árucikké váltak Irakban. Divatba jöttek az „egyéjszakás házasságok”: a gazdag férfiak abban lelik kedvüket, hogy – esetenként csak pár órára – feleségül vesznek egy nőt, majd pénzért visszaszolgáltatják a családjának, amikor már „nem tartanak rá igényt”.

A legszebb hivatás: anyának lenni

Egyre több nő dolgozik a világon: évente 200 millió fővel bővül a női foglalkoztatottak köre. Bár a férfi és a női munkavállalók száma közötti különbség az utóbbi években jelentősen csökkent, bizonyos régiók között még mindig óriási az eltérés: Kelet-Európában és Kelet-Ázsiában 100 férfi munkavállalóra 91 nő jut, míg a Közel-Keleten, Észak-Afrikában vagy Dél-Ázsiában már csak 40. Sok helyütt a dolgozó nőket nem ugyanazok a jogok illetik meg, mint férfi kollégáikat. A nőket sokkal inkább sújtja a munkanélküliség, és jóval alacsonyabb fizetést kapnak, mint férfi társaik. A fejlődő országokban élő asszonyok nem engedhetik meg maguknak azt a luxust, hogy ne dolgozzanak, ezért a legnehezebb és legmonotonabb munkákat is elvállalják.

A világon jelenleg 550 millió olyan kereső él, aki nem képes a családtagjainak napi egy amerikai dollárnál több pénzt előteremteni. Közülük 330 millióan nők.

A Föld gazdagabb országaiban a család és a karrier összeegyeztetése okoz gondot a nőknek. Sokan munkahelyi érvényesülésükért feláldozzák a családi életüket: nem mennek férjhez, és nem vállalnak gyermekeket. Ám – hála Istennek – még mindig többen vannak azok, akik felismerik, hogy a legszebb hivatás: anyának lenni.

Kromoszómákba írt ISTENI kódolás

Az alábbiakban dr. Drenyovszky Irén orvos, a Keresztény Orvosok Magyarországi Társaságának elnöke, Jókai Anna író, Simon András grafikus, költő és Tolcsvay Béla zeneszerző, zenész vall arról, hogyan látja a hagyományos női szerepeket ma, s hogy mit gondol: a nő és a férfi kapcsolata miként határozza meg mindennapjainkat.

Dr. Drenyovszky Irén

A férfiak és a nők már sejtjeikben különböznek egymástól. A nők sejtjeiben a 44 testi kromoszóma mellett XX, a férfiakéban XY nemi kromoszóma van. A DNS-spirálba Isten csodálatos, egyénre szabott terve van belekódolva, minden gyermek ezzel születik. Ez ad reményt arra, hogy bármilyen is a kor-szellem, a kislányok ezután is egészséges női ösztönnel jönnek a világra.

Az embernek, a férfinak nem jó egyedül, szüksége van egy társra. S hozzá testben, szellemben, lélekben teljesen illőt teremtett az Isten. Ahhoz, hogy a férfi jól el tudja látni a feladatát, a nő kevésbé látványos, ám igen fontos háttérmunkájára is szükség van. A kígyó éppen ezért „hátról” közelített Ádámhoz: először Évát környékezte meg. Sajnos a nők hiszékenyebbek, s ezáltal ki vannak téve bizonyos kísértéseknek. Pokollá is tudják tenni családjuk életét: „*Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes aszszonnyal együtt a házban*” – mondja a Példabeszédek könyve (21,9).

Ma a trágár beszéd, a fiús öltözködés a divat, s az, hogy a kapcsolatokat a nők kezdeményezik. Ám azoknak a nőknek, akik behódolnak a korszellemnek, testileg-lelkileg tönkremegy, és zsákutcába jut az életük. Magam is több ilyen esettel találkoztam.

Hiszem, hogy Isten szeretetből teremtett nőnek, és ez a testi fájdalmak mellett óriási örömökkal is jár. Úgy gondolom, azok a nők boldogok igazán, akik szívesen vállalják női szerepüket, és hivatásként élik meg családi életüket és/vagy foglalkozásukat. Elméletileg lehetetlen a családi életet és a munkahelyi teendőket összehangolni, de a gyakorlatban sokszor megtapasztalhatjuk, hogy Isten segítségével minden lehetséges.

Ma az abortusz miatt a világ legéletveszélyesebb helye az anyaméh. Magyarországon csaknem minden második magzat művi terhességmegszakítás áldozatává válik. Ha megfogant egy élet, azt védeni kell! Megfelelő propagandával sok mindent el lehetne érni a családban, az óvodákban, az iskolákban. Jézus Krisztus azért jött, hogy a gonosz munkáit lerontsa, és hogy örömünk teljes legyen.

Jókai Anna

A hagyományos értékek ma is fontosak, és a nők számára ma is fontosak kell, hogy legyenek. Ám sok olyan tehetséges ember van, akiknek teret kell engedni, de csak akkor, ha valóban olyan képességekkel bírnak, amelyek a világ hasznára válnak. Ezek az emberek férfiak és nők egyaránt le-

hetnek. Ugyanakkor a férfinak és a nőnek teljesítenie kell a természet által reá szabott feladatokat is. A nőnek nem szabad lemondania a gyermekvállalásról, a családot összetartó szerepről. Nem úgy kell felmenni a hegyre, hogy a batyut letesszük annak lábánál, hanem a batyuval, a nehézségekkel, a keresztünkkel együtt kell feljutnunk. A nőnek, férfinak mindent vállalni kell. Ma nemcsak a női szerepek, hanem minden felbomlani látszik, s ennek nem szabad engedni. A keresztény ember jól tudja, hogy kísértésekkel teli a világ. Elutasítom a média által sugallt, modern nőtípust, amelyik dolgozni sem hajlandó, gyereket sem szül, hanem kizárólag női jellegének érvényesülésére épít.

Azt írták rólam, hogy jól ismerem a férfiak természetét. Ha kell, az alkotás pillanatában nemet is tudok cserélni. A magánéletben viszont harmonikus házasságban élek, gyermekeim, unokáim vannak. Ma már nincsenek a női létből fakadó konfliktusaim. Ha egy nő szárnyalni szeretne, az a férfinak gyakran irigységet ébreszthet. Ma azonban olyan párkapcsolatban élek, amelyikben én vagyok a repülőgép, s a párom biztosítja a repülőteret. Azaz nemcsak a nő teremthet a férje számára háttérrel, hanem fordítva is. Ez két ember intelligenciáján és a szeretet fokán múlik.

Nem szeretem, amikor az emberiséget két részre osztjuk. A legfontosabb, hogy mint emberek mindannyian Isten gyermekei vagyunk. A feladat című regényemtől eltekintve műveimben nem is foglalkoztam külön a nő helyzetével. A férfi és a nő kapcsolatáról leginkább a *Jakob lajtorjája* és a *Ne féljete!* című műveim szólnak. A férfiak és a nők együtt formáltak a fészekből rabbá tévő kalitkát. Ez az, amit vissza kellene változtatni!

Simon András

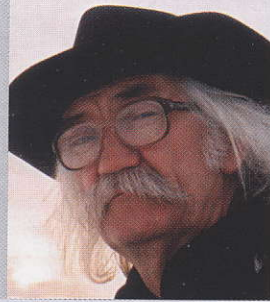
A nő számomra az örök adást és az örök elfogadást jelenti. A szépséget, a szerelmet, a meghittséget, az intimítást. A családot. Feloldódást. Ez Isten által rendelt folyamat, akár hívó az ember, akár nem. Ha nem Isten az első az életünkben, akkor a pokol legmélyebb bugyrait ismerhetjük meg általuk, ám ha Istennel élünk, akkor velük megérinthetjük a mennyet. A nő az örök társ, Isten után az első misztérium, akinek a megfejtése a férfi számára örök feladatot jelent. Isten végtelen gyöngédségéből, megbocsátásából, elfogadásából a nőn keresztül vehetjük az első leckéket.

A férfi teremő ereje – amelyre anynyira büszke! – nő nélkül nem tudna létezni. A nő társ fizikailag, háttér szellemileg. Ők a legnagyobb tanítóink, akik a mindennapok küzdelmeit motiválják. A férfi-nő kapcsolatot: alkalmazkodás. A nő nem arra szüle-

tett, hogy boldoggá tegye a férfit. A nem csak az ösztöneivel élő férfi számára a nő alanyi jogon ugyanolyan Isten-hordozó, mint a férfi. Nem hiszem, hogy a férfi hivatása lenne az, hogy a nőt Istenhez vezesse.

Vannak olyan titokzatos erők, amelyeknek érdekük, hogy a nőt a férfi riválisává tegyék. A női szerep a társadalom nyilvánossága elől elrejtőző, otthonépítő szerep. Mára azonban családfővé, eltartóvá, önálló fogyasztóvá válnak a nők. Egyre kevésbé válnak áldozatot a családban, mert az meggátolná őket személyiségük kibontakoztatásában. A média pedig harsogja ennek jogosságát. S mivel a nők alapvetően érzékenyebbek a szépre, csak dollármilliárdokban mérhető az a hihetetlen haszon, amelyet vásárlásaikon keresztül ezek az erők nap mint nap zsebre vágunk. Így a nők lesznek a fogyasztói társadalom elsődleges célpontjai. Ezek a nők lelkileg már nem nőiesek. Ők az anyagi világba beleszerelmesedtek, bájukat, virágszirom-illatukat veszített nők, akik maguk is árucikké lesznek, de az árfolyamukat saját maguk szabják meg. Az árfolyam pedig a világi értékrend. Nem a szellemi értékek kötik össze az embereket. Ez persze elég pesszimista kép. Nem mernék általánosítani: mindez arra a masszára vonatkozik, amely még az önismeretét is a tévéből szerzi.

Tolcsvay Béla

A „nő” szó egyfelől a női nemet jelöli, másrészt pedig a növekedést. Számomra elsősorban az anyaságot, a tiszteletet jelenti. A Megváltó is talált magának anyát. Az édesanyán múlik minden: a megszületés, a nevelés, az anyanyelv átadása, a gyermek képességeinek a kibontakoztatása. Ma azonban nem az anya, hanem az anyagiaság a fontos. Az a nő, aki lemond a gyermekvállalásról, a legnagyobb boldogságtól fosztja meg magát. De erre csak később jön rá, s ezzel a felismeréssel igazi pokoljárás kezdődik számára. Ma a nő lesoványított, sátánpatával ellátott, trágár beszédű lény, akit a fiúnak még csak megérinteni sincs kedve.

Szerencsés vagyok, mert az 50-es években édesanyám szegényes körülményeink között is arra tanított, hogy a családi tűzhely, az otthon szent. Az asztalnak ez a becsülete azonban mára eltűnt! A lakótelepi lakások apró konyháival éppen ezt a családi tűzhelyet szüntették meg. Ám ha az anya-gyermek kapcsolatba kívülről beleavatkoznak, annak sok-sok depressziós, árva, magányos ember lesz a következménye.

A nő a szerelmet is jelenti. Ma azonban a szabadságot összekeverik a szabadossággal. Az igazán őszinte érzések beteljesedő öröme jelenti a szerelmet, s ebben a nőnek társnak kell lennie. Az emancipált nőtípus számomra visszataszító. A szerepeket nem lehet felcserélni: én nem tudok gyereket szülni. Nem a külön nyeri a versenyt, hanem az anyagiasság vagy a nagyobb állatiasság dönti el a küzdelmet. Beteg ez az élet.

De mindezek áthidalhatók, ha jó a nevelés, ha erős az anyai kapocs. Hinni kell azoknak, aki tanítanak, akik vezetnek és nem félrevezetnek. Az iránytű pedig a kromoszómáinkba írt isteni kódolás. Csak az otthonról hozott megérzésekre építhetünk, hiszen ahogyan egyik barátom mondta: „Az út visszafelé vezet előre.”

Lejegyezte: SZEVERÉNYI SÁNDOR

Nők az Ószövetség

Évától az ideális nőig

VARGA GYÖNGYI

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem tanársegédje

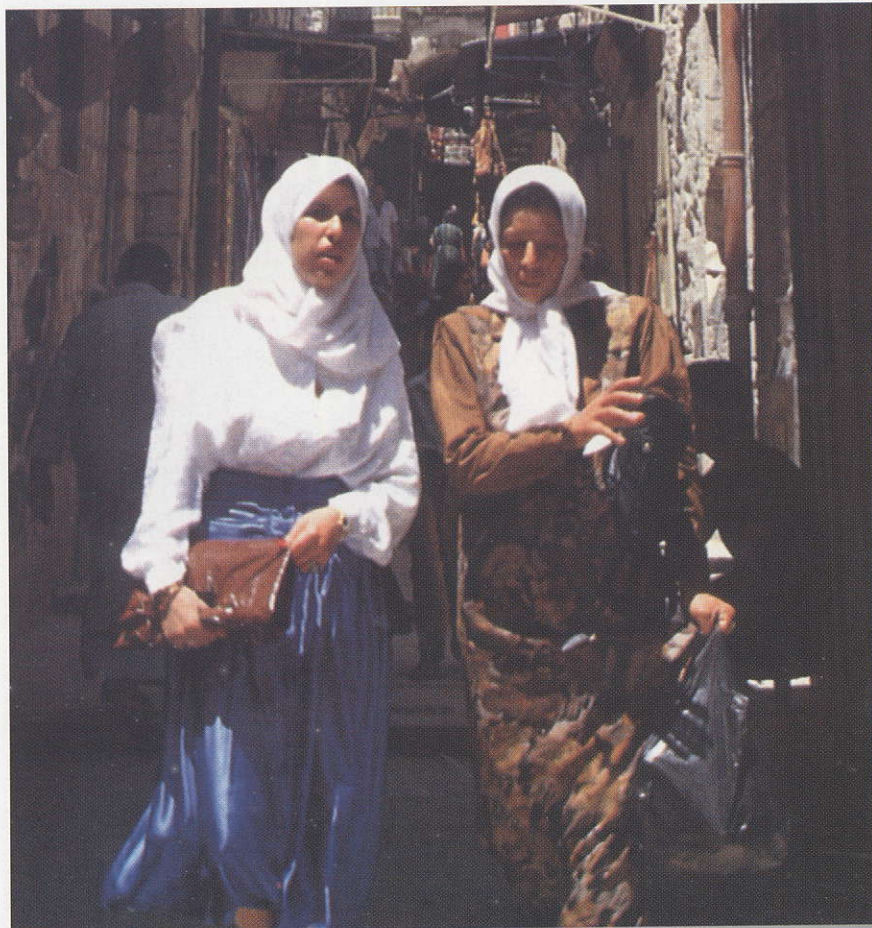
Hol is kezdenénk máshol e téma körüljárását, mint Ádám-nál és Évánál? A nő a bibliai hagyományban nem csupán a társadalom, a közösség létének kezdetén áll, hanem ő „minden élő anyja”. Sok valóságban a nő lényét a termőföldre hasonlítják: az Ószövetség inkább az élethez kapcsolja őt. (Éva neve héberül élőt jelent.) A nő Isten társa a teremtésben: szenvedése árán élet születik, ő a jövő, a remény hordozója. Az Ószövetség a teremtés rendjében a nőt a férfi társaként határozza meg. A héber szó, Adam, „gyűjtőfogalom”: az embert jelöli, aki férfi és nő. Mindketten egyenlők Isten színe előtt, bár más és más a hivatásuk. A teremtésbeli rend azonban felborult: a férfi úgy kezdett tekinteni a nőre, mint a neki alárendelt és kiszolgáltatót élőlényre. Talán ez is az oka annak, hogy minden férfi és nő azóta is keresi a helyét a világban... Mindez az Ószövetség lapjaiban is megjelenik. Látnunk kell ugyanakkor azt is, hogy mivel a szentírók túlnyomó többsége férfi volt, a bibliai nőalakok ábrázolásában az ő sajátos látásmódjuk tükröződik.

Az Ótestamentumban több mint száz női névvel találkozunk. A Biblia róluk alkotott képe igen sokszínű. Sokukat bizonyára jól ismerjük: Sá-

rát, Rebekát, Betsabét, Debórát... Két kifejezetten női könyvet találunk a 39 irat között: Ruth és Eszter történetét. Ők a zsidóság történetének női példaképeivé lettek. Ruth, a fiatal moábita özvegy az anyósa iránti hűségből elhagyja szülőföldjét, majd otthonra és férjre talál Betlehemben, és Dávid dédanyjává lesz. Eszter perzsa királynőként megmenti a pusztulástól zsidó testvéreit. A zsidóságban mind a mai napig évről évre megemlékeznek e két hölgyről: Ruthról a páska ünnepe, Eszterről pedig purimkor.

A bibliai történetek margóján is találkozunk női alakokkal. Az esetek többségében csupán megemlítik

őket, nagy szerep nem vár rájuk. Csendesesen meghúzódnak a háttérben, olykor egy-egy markáns férfiszemélyiség háta mögött. Mirjám például a biztos haláltól menti meg újszülött testvérét, Mózes a Nílus partján (2Móz 2). Később a tenger partján találkozunk vele ismét: az üldöző egyiptomi sereg pusztulása látán dobbal és tánccal dicséri Istent szabadításáért. Amikor azonban Áronnal együtt szóvá teszi, hogy Mózes mellett ők is prófétai szolgálatot kaptak, és szeretnék gyakorolni is azt, egymaga viseli a büntetést: poklos lesz, és egy időre kizárják a közösségből. Mirjám alakja jól példázza a háttérbe szorított nő sorsát.

ben

A patriarchális rend értelmében ugyanakkor a nő otthon, családjában viszonylagos autonómiával rendelkezett. Döntéseket hozott, gyakran magához is ragadta a kezdeményező szerepet, összetartotta a rábízottakat, és a gyermekek nevelésében is övé volt a főszerep. Az őszülők történeteiben, Mózes 1. könyvében Sára, Rebeka, Hágár, Ráhel és Lea személyes küzdelmeit kísérelhetjük végig. Az ósátyák bizony nem boldogultak volna nélkülük...

A nők számára a legnagyobb lelki teher a gyermektelenség volt. Az a nő, amelyik nem válhatott anyává, elveszítette méltóságát, társadalmi megbecsülését. Ezért küzdöttek és imádkoztak közülük sokan olyan kitartóan: Sára, Rebeka, Ráhel, Sámson anyja és Anna. Isten nagy jószágaként élték meg várva várt gyermekük születését. Hasonlóan nehéz volt az özvegyek társadalmi helyzete is, ezért az ószövetségi törvények külön védtek az ő jogaikat.

Az Ószövetség nem hallgatja el azt sem, miként váltak a nők kiszolgáltatottá, az erőszak áldozataivá a férfiak hatalmi harcaiban, a társadalmi konvenciók következtében, és hogyan szenvedték el az erősebb nem közönyét, érzéketlenségét. Támárnak és a lévita feleségének a sorsa felkiáltójelként áll előttünk, és arra figyelmeztet,

hogyan sokan szenvednek ma is, közöttünk is az erőszaktól (2Sám 13; Bír 19,22–30).

Egyes nők ugyanakkor magas tisztségeket is betölthettek: a királyi udvarban nagy szerepük volt az utódok trónra segítésében. Itt elég csak Betsabéra, Salamon édesanyjára utalnunk. Az Ószövetség arról is ír, hogy a királynők aktívan részt vállaltak a politikai életben. (Jezabel és Ataljá erőskezű uralkodónők voltak, bár az Ószövetség nincs jó véleményvel róluk.)

A kultuszban kevés szerep jutott a nőknek: a zarándoklatok, a szombatnap megtartása csak a férfiakra nézve volt kötelező. Részt vehettek viszont a körmenetekben, a templomi éneklésben és siratóasszonyokként a gyászszertartásokon is. Tudunk prófétaokról: Mirjámról, Ézsaiás feleségéről, Hulda prófétaasszonyról, akik bizonyára fontos szolgálatot végeztek a zsidóság körében. A bírák között is találunk egy hölgyet: Debórá. Az ő, illetve Jáél nevű asszonytársasága hősiességének a bibliai hagyomány énekeiben állított emléket (Bír 5).

A bibliai hagyományok feljegyzőinek, szentíróknak ambivalens a nőképek. Egyrészt pozitívan értékelik a nőt: az *Énekek énekében* ő a szépségnek, az értékesnek a megformálója, a

férfi gyönyörűsége. A biblikus hagyomány ezt a képet Izrael és Isten szeretetkapcsolatára vonatkoztatta. Másrészt viszont Izrael Isten iránti hűtlenségét, bűnös voltát a próféták – elsősorban is Ezékiel és Hóseás – a parázna nő alakjával juttatják kifejezésre. A paráznaság lelki értelemben bálványimádást jelentett.

Végül érdemes még egy pillanást vetnünk a Példabeszédek könyvére. A hívó ember életében a fogság utáni korban nagy szerepet kap a bölcsesség keresése, amely egyben az Istenbe vetett hit gyümölcse is. Az Ószövetség még meg is személyesíti a bölcsességet: női alakban ábrázolja (Péld 8). E mellett a filozofikus gondolat mellett persze a hétköznapi tapasztalatok is helyet kapnak. Hogy a bibliai ember humorát is lássuk, álljon itt egy mondat ugyanebből a könyvből: „*Jobb a tető sarkán lakni, mint zsémbes asszonnyal együtt a házban.*” (Péld 21,9)

A Példabeszédek könyvének végén egy érdekes himnuszt olvashatunk: a derék asszony dicséretét (Péld 31, 10–31). Ez a költemény az ideális ószövetségi nőt mutatja be, aki „*fölkel még éjjel, ételt ad háza népének*”, szőlőt telepít, sző, fon, varr: mindenben férje kedvére tesz. És mindezeket túl „*nevetve néz a holnap elé*” (31,25).

Nők az Újszövetség

Az Úr szolgálóleányai

FABINY TAMÁS

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem docense

A Lukács írása szerinti evangéliumban Jézus édesanyja, Szűz Mária nevezi önmagát az Úr szolgálóleányának. Végigtekintve az Újszövetségen, megállapíthatjuk, hogy sok leány és asszony található Jézus Krisztus körül, az ő szolgálatában. Ezeknek a tanúságtevőknek a sorát Anna nyitja meg. Ez az idős özvegyasszony évtizedeken át várta böjttölés és imádkozás közepette Jeruzsálem

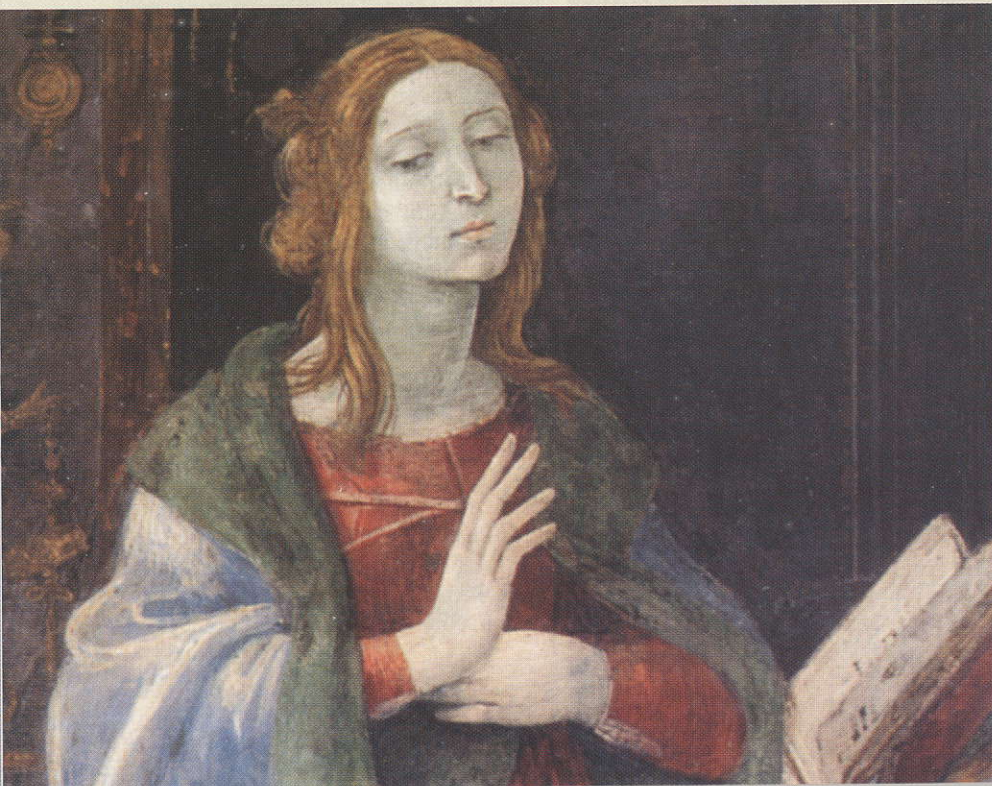
megváltását (Lk 2,36–38), mígnem várákozása Jézus születésében be nem teljesedett. Hasonló reménység és bizalom jellemezte Erzsébetet, Keresztelő János édesanyját is, aki rokónában, a várandós Máriában Ura édesanyját köszöntötte: „Áldott vagy te az asszonyok között, és áldott a te méhed gyümölcse!” (Lk 1,42) Mária és Erzsébet meghitt és profetikus találkozását számos festő örökítette meg megragadó módon.

Az immár felnőtt és népét új utakra vezető Jézus környezetében is számos asszony bukkan fel. Megint csak Lukács, a jó hír univerzalitását hirdető evangélista tudósít arról, hogy Jézusnak női követői is voltak: „Vele volt a tizenkettő és néhány asszony, akiket gonosz lelkektől szabadított meg, és betegségekből gyógyított meg: Mária, akit Magdalainak neveztek, akiből hét ördög ment ki, Johanna,

Kuzának, Heródes egyik főemberének felesége, és Zsuzsánna, de sok más asszony is, akik szolgáltak neki vagyonukból.” (Lk 8,1–3) A felsorolás élén említett Mária Magdalénát a keresztény művészet többnyire mint „bűnbánó madonnát” ábrázolja. Ő volt az, aki gyógyulása után szinte minden hova, egészen a keresztig elkísérte szabadítóját és mesterét, Jézust. Őt a szenvedés útján más asszonyok is sírátták. Nekik ezt mondta a keresztet hordozó Jézus: „Jeruzsálem leányai, ne engem sirassatok, hanem magotokat és gyermekeiteket sirassatok; mert jönnek majd olyan napok, amikor ezt mondják: Boldogok a meddők, azok az anyaméhek, amelyek nem szültek, és azok az emlékek, amelyek nem szoptattak!” (Lk 23,28–29)

Jézus példázataiban is gyakran szerepelnek nők. Az természetes, hogy a kovász példázatának (Mt 13,33) főszereplője egy munkáját végző asszony, az viszont már feltűnőbb, hogy Lk 15 „példázatríliójának” egyikében szintén egy nő áll a középpontban, aki elgurult drahmáját keresi. Az első századi Palesztina kulturális világában egy nő illusztrációként való szerepeltetése morális döntésnek számított. Ez a jézusi merészség jut kifejezésre a két adósról szóló példázat (Lk 7,36–50) kerettörténetében is. Jézusnak a nők iránt tanúsított magatartása itt egyenesen forradalminak tekinthető. A zsidó hagyományban ugyanis rendkívül szokatlan jelenség volt az, hogy valaki nő létére – hacsak nem az étel felszolgálása céljából – belépjen a ház fő helyiségébe, ahol vendégek is jelen vannak.

A jézusi radikális szabadságot tükrözi az a két elbeszélés is, amelyet János evangélista őrzött meg. Jn 4,1–42

gben

szerint a fáradt és szomjas Jézus nem áttal egy samáriai asszonytól vizet kérni. Ezzel egyszerre három korabeli korlátot is átlép, hiszen a sikári kútnál egy nőt, egy félig idegent, valamint egy rossz hírű asszonyt szólít meg. Jézus azonban nem törődött a konvenciókkal, egyetemes érvényű szeretetét mindenkivel szemben érvényesítette. Ugyanez a már-már botrányos, megbocsátó szeretet jellemzi azt a drámai jelenetet is, amelyben Jézus nem engedi, hogy megkövezzék a házasságtörő asszonyt (Jn 8,1–11). Jézus nemcsak az „az vesse rá az első követ, aki büntelen közületek” józan tanítását képviseli, hanem a bűnből való feloldozást is nyújtja: „Menj el, és mostantól fogva többé ne vétekezz!”

A maga módján ugyanilyen radikális az az elbeszélés, amelyben Jézus a feltétel nélkül adakozó özvegyasszonyt állítja példaként mások elé (Lk 21,1–4). Erős hite miatt gyógyítja meg a Mester a vérfolyásos asszonyt (Mt 9,18–22). A kánaáni asszony kérésének is a kitartó könyörgés hatására enged (Mt 15,21–28).

A Jézus körüli asszonyok közül említést lehet tenni Máriáról és Mártáról, a két betániai testvéréről (Lk 10,38–42), illetve azokról az édesanyákról, akik áldást kértek tőle gyermekeikre (Mt 19,13–15).

Természetesen nemcsak Jézus, hanem az apostolok környezetében is találunk női követőket. Ezen a helyen csak utalásszerűen említhetjük Lídiát, Fébét és Priscillát.

Összeállításunk végére hagyjuk Szűz Máriát, Jézus édesanyját. Hálaéneke, a Magnificat (Lk 1,46–55) arra ad példát, miként lehet Istenre várni, az ő szeretetére rácsodálkozni, Istent szeretni és őt dicsérni. Mária szavait a

hit és az ámulat hatja át. Ő itt korántsem az ég királynője, amellyé később a különféle teológiai felfogások és művészeti ábrázolások tették, hanem az Úr alázatos szolgálóleánya. Az evangélikus tanítás éppen ezért nem társmegváltóként imádja őt, hanem Jézus Krisztus édesanyját tiszteli benne. Jól összefoglalja ezt a felfogást *Túrmezei Erzsébet* egyik verse is:

Szívemtől oly messze voltál,
Názáreti lilomszál
míg Fiad elé hajoltál.
Őt ölelem át hitemmel.
Őt dicsérem énekemmel.
Őt szeretem szerelemmel.
S kerültelek koronásan,
cifrahímű szép palástban,
hogy Őt kisebbnek ne lássam.
Eltakarta fényességed
a tövist, a szegénységet,
S eltakarta előlem – Téged.
De az ige fénye mellett
most már látlak, énekelek,
énekemmel átölellek.
Úgy, amint Érte vagy áldott,
s amint Te is Őt imádod,
szívedben sarjadt virágot.
Fiad áldozatos, tiszta
tükre, ki fényét beissza,
hogy reá vetítse vissza.
Nem vagy többé messze-távol.
Szóve fényből, napsugárból,
példád előttem lángol.
Kísérlek, mert Őt kíséred.
Dicsérlek, mert Őt dicséred.
Őbenne dicsérlek Téged.

Ez a vers – a Fiát a keresztség elkísérő Mária alakjának megrajzolásával – jól érzékelteti, hogy miként lehetnek az Újszövetség női alakjai a Biblia mai olvasói számára is eszközök Jézus Krisztus teljesebb megismerésében.

Nőként szeretnék lelkész és lelkészként nő maradni

Beszélgetés Schaller Bernadettel

Ma is olyan, amilyennek egykor a teológián megismertem: kedves, törekeny fiatal nő. SCHALLER BERNADETT – legalábbis külsőre – semmit nem változott az évek során. Valami azonban mégis más lett: már nem pusztán egy tudásra szomjazó teológushallgató, hanem egy komoly lelkész nő ül velem szemben.

– Öt évvel ezelőtt, 1999-ben végeztél az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. A diploma átvétele után a Mecsek lábánál fekvő Nagymányok, Váralja, Máza, Izmény és Györe evangélikusainak gondozásával bíztak meg. Pécs városa után – ahol születted és felnőtél – nem volt nagyon szokatlan számodra a vidéki élet?

– Az biztos, hogy itt mások a szokások, mint egy városban, de én nagyon hamar otthonra leltem ebben a közösségben.

– Hogyan fogadták a gyülekezet tagjai a hírt, hogy egy kezdő lelkészt kapnak, aki „ráadásul” még nő is?

– Tudom, sokan gondolják úgy, hogy egy vidéki egyházközségben nehezé vagy nehezebb nőként helytállni. Hála Istennek, nekem soha nem volt részem „diszkriminációban”. Az első pillanattól kezdve nagy szeretettel fogadtak. Elismertek, és tiszteletben tartottak. Ha a munkámmal kapcsolatban időnként megfogalmaztak egy-egy kritikai észrevételt, azt is segítő szándékkal tették. Úgy vélem, nagyon sokat számított az is, hogy a már korábban itt szolgáló női lelkészeket is nagyon szerették.

– Ilyen támogató légkörben bizonyára könnyű volt segítőkre találni.

– Igen is és nem is. Gyülekezeti életünk még meglehetősen lelkész-köz-pontú. Egy valóban aktív munkatársi kör kiépítése és megszervezése időbe telik. A két nagyobb, közel azonos létszámú gyülekezetben sem egyformán sikerül valóra váltani terveinket.

– Neked azért mégis sikerült jó néhány újítást bevezetned. Eddigi ötleteid minden nemzedéket megmozgattak.

– Igaz, ami igaz, a kreativitás terén nincs hiány... Inkább a megvalósítha-

tóság okoz időnként gondot, viszont a presbitérium mindig jelzi, ha valamivel nem ért egyet. De – és ezt nagyon fontosnak tartom – alapvetően támogató légkörben munkálkodhatom.

– Mesélj egy kicsit a megvalósult – talán formabontónak mondható – kezdeményezésekről!

– A Szivárvány Klubot négy évvel ezelőtt hoztuk létre egy, az Ifjúsági és Sportminisztérium által kiírt felhívás hatására. A tanév során havonta egy szombat délelőtt találkozhatnak itt egymással a gyerekek, az óvodástól a konfirmandus korosztályig. A különböző témákat felölelő program összeállításában és levezetésében egy óvónő és néhány tanárnő segít nekem. Örömmel tölt el, hogy a kezdeti tizenöt főhöz képest legutóbb már negyven gyerekkel foglalkoztunk. Kicsit el is fáradtunk...

Tavaly május elején tartottuk az első erdei istentiszteletet. Ol-tárt készítettünk, padokat állítottunk fel. Megszerveztük, hogy aki nem tud kigyalogolni, autóval jöhessen. Mivel nagy tetszést aratott ez az eddig ismeretlen, új istentiszteleti forma, ezért idén is szeretnék hasonlót szervezni.

A gyereknapot azért tartom fontosnak, mert egész Nagymányokot megmozgatja. Ez a rendezvény egyben remek missziói alkalom is, mert el lehet vele érni olyanokat is, akik még nincsenek megkeresztelve. Ha már a gyerekeknél tartunk, mindenképp szeretném megemlíteni a három éve elkezdett ovis hittant, amely nagyon a szívemhez nőtt. A kicsik innen a többi hittan csoportba „vándorolhatnak” tovább, majd pedig az ifibe, amelynek a tagjai annyira összetartanak, hogy még a nyári szünetben is találkoznak egymással. Az ovis hittant tehát nagyon jó és fontos alapnak tartom, amelyre bátran lehet építeni.

– Sokat és szeretettel szóltál a gyere-

kekről. Ennyi munka mellett marad még időd és erőd saját család alapítására is?

– Bízom benne, hogy ez is megadatik. Bár tartok tőle, hogy ennek az lesz az „ára”, hogy – a magam és a családom érdekében – egy kicsit vissza kell majd fogom magam.

– Hivatás, család, gyerekek – egy nő természetes álmai. Am egy gyülekezet vezetése során gyakran adódhat olyan helyzet, amikor nagyon is férfiasan kell viselkedni...

– Tény és való, hogy bizonyos helyzetekben – mondjuk amikor egy építkezésnél a vállalkozókkal kell tárgyalni – valóban nehezebb helytállnom, mint egy férfi lelkésznek. Viszont vannak olyan területek a szolgálatomban – például a nők lelkigondozása, a fiatalasszonyok klubjának vezetése –, amelyek nekem mennek sokkal könnyebben.

Az igazat megvallva egyáltalán nem szoktam meditálni a férfi és női szerepek közötti különbségen vagy a két nem eltérő vezetési stílusán. Nem tudok és nem is akarok férfiasan viselkedni, mert ez nem lenne sem természetes, sem hiteles. Nőként szeretnék lelkész és lelkészként nő maradni.

GAZDAG ZSUZSANNA

Isten nem önmagunkért teremtett bennünket

Jól tudjuk, hogy a családi élet és a munkahelyi karrier nehezen egyeztethető össze egymással. De vajon igaz-e ez a szolgálatra is? A kérdésre GYÓRI JÓZSEFNÉTŐL kaptuk meg a hiteles választ, aki nyolcgyermekes családayaként egy keresztyény alapítvány vezetőjeként szolgál.

– Katalin, hogyan került kapcsolatba a hittellel?

– Nem keresztyény családból származom, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetemen ismerkedtem meg Isten Igéjével. Az egyetem vezetősége nem vette jó néven, hogy KISZ-titkárként ifjúsági bibliakört szervezek a

e azt, hogy az Úrnak szentelem az életem vagy nem? Végül mégis diplomázhattam, mondván: úgysem tanítani fogok, hanem egész életemben gépekkel kell majd dolgoznom, így nem fogom hirdetni a téves tanokat.

Az említett ifjúsági csoportban ismertem meg a leendő férjemet, aki szintén Debrecenben volt egyetemista. Tanulmányaim végeztével Ózdra kerültem programozó matematikusnak. A távolság ellenére tovább erősödött kapcsolatunk, és három év után összeházasodtunk. A családvállalásról is teljes egyetértés volt közöttünk. Nyolc gyermekünk született: Márta, Katalin, Judit, József, Anna, Lídia,

ja, hogy legyünk annyira önzőek, amennyire csak tudunk. A keresztyény élet azonban nem erről szól. Nekem bizonyosságom van afelől, hogy a helyemen vagyok. Azt teszem, amit Isten rám bízott: mindenekelőtt azt, hogy a családomról gondoskodjam. Ahhoz, hogy a férjem teljes odaadással végezhesse a szolgálatát, nekem tudatosan le kellett mondanom a karrierrel azért, hogy a biztos hátteret folyamatosan biztosíthassam. Isten ugyanakkor adott erőt ahhoz is, hogy a családomon kívül más embereken is segítsék.

– Az Ön által vezetett Kőszikla Alapítványt bemutató szórólapon azt olvashatjuk: „...céljának a keresztyén értékrend és életforma támogatását tekinteti, ennek megfelelően pedig a krízishelyzetben levők segítségét”. Mióta működik ez a szervezet, és milyen feladatot lát el?

– A Kőszikla Alapítványt – mely hivatalosan 1991-ben alakult – a határon túl élők gyógykezelésének támogatásáért hívtuk életre. Erdélyben és Kárpátalján ugyanis tragikus színvonalú az egészségügyi ellátás. Magyarországon a betegek sokkal nagyobb esélyt kapnak a gyógyulásra. Van egy háromemeletes épületünk, amely negyven fő befogadására alkalmas. Az erdélyi és a kárpátaljai betegek itt megszállhatnak, mi pedig orvosokat, gyógyszereket szerzünk számukra.

– Hogyan látja a családalapítást tervező nők mai helyzetét: nekik is olyan radikális döntést kell hozniuk, mint annak idején Önnek kellett a család vagy a karrier prioritását illetően?

– Én úgy tapasztalom, hogy sajnos még keresztyény körökben is inkább a karriert választják a fiatal családanyák, mint a családi életet. Márpedig a családalapítás tudatos döntést igényel. A szülők egymás iránti szeretete az alapja a gyermekek biztonságérzetének. Mindez persze nem zárja ki annak lehetőségét, hogy másokon is segítsünk. Hiszen Isten nem önmagunkért teremtett bennünket, hanem azért, hogy szolgáljunk.

JOÓB RÉKA

barátnőmmel: teológusokat, agrár-mérnök- és építészhallgatókat hívtunk össze, és hetente egyszer találkoztunk a városban. Miután megtalálták a Bibliát, kérdőre vontak, és döntéshelyzet elé állítottak: Isten Igéjét választom vagy a diplomát? Világosan tudtomra adták, hogy amennyiben ez előbbi, úgy egyik magyarországi egyetemen sem szerezhetek diplomát. A kérdés számomra úgy fogalmazódott meg: komolyan gondolom-

András és Rebeka. Úgy gondolom, három dolog van az életben, amelyet nem lehet isteni útmutatás nélkül eldönteni. Az első az, hogy mi legyen az ember, a második az, hogy hol, milyen munkaterületen akarja látni őt az Isten, a harmadik pedig az, hogy Isten kit szeretne mellé állítani.

– Mit tekint élete hivatásának?

– A mai világban állandóan azt hallja az ember, hogy valósítsuk meg önmagunkat – nekem mindez azt mond-

humor

Férfi és nő. Hogy érthetnék meg egymást? Hisz mind a kettő mást akar – a férfi nőt, a nő férfit. Karinthy Frigyes (1887–1938)

Harmincig hevít a nő; aztán a bor; aztán a kemence sem. Móra Ferenc (1879–1934)

Egy asszony lép be a gyóntatófülkébe, és izgatottan kezdi a mondókáját:

– Atyám, nagy az én bűnöm. A hiúság vétkébe estem. Dicsekedtem, hogy az Úr milyen remek alakkal és szépséggel áldott meg.

A gyóntató pap végignéz az asszonyon, és ekképpen nyugtatja meg:

– Nem bűn ez, kérem, hanem tévedés.

Thillier, a hitszónok a 18. században Marseille-ből Ajaccióba utazott vitorlás hajón.

Viharba kerültek, és a püspök félve kérdezte az egyik matróztól:

– Nagy veszélyben vagyunk?

– Azt hiszem! – válaszolt amaz. – Ha nem szűnik a vihar, két órán belül valamennyien a paradicsomban leszünk!

– Isten őrizzen meg bennünket ettől! – kiáltott a kegyes pap rémülten.

Dél-Franciaországban az egyik templomban keresztelésre kerül sor.

– Mi a gyermek neve? – kérdi a lelkész.

– Jean Adolphe Norbert Evarist Pommier, de Chartier de la Mirandole!

– Több vizet kérek! – kiált a lelkész az egyházfinak.

Valaha még élt a római anyszentegyházban a kordázás, vagyis a nyilvános lakolás szokása. Egy férjes asszonyt gyóntatója arra ítélte, hogy tekerces kötéssel rovasék rá a penitencia. Amikor a férje meghallotta, hogy milyen súlyos büntetést kapott, magára vállalta a penitencia elviselését. Az asszony is jelen volt a bűncsepléskor, s mélységes bűnbánattal így kiáltott gyóntatójához:

– Csak üsse, verje, tisztelendő atyám, mert én nagyon, de nagyon bűnös asszony vagyok!

Shakespeare LXXV. szonettjének örökbecsű sorait idézzük.

Beküldendő az idézet két sora. Első sor: függőleges 1., vízszintes 54., 19.

Második sor: függőleges 7., vízszintes 36., 5., 47.

Vízszintes: 1. Kétütemű motorok olaja. 11. Csukott boltok ajtajára írják ki. 13. Tüzérségi alegység. 14. Olasz út. 15. Római 950. 17. Román gyártású autó márkanéve. 18. Feszítő-, illetve támasztóeszköz. 24. Étlen vég! 25. Téli csapadék. 26. Gábor becézett alakja. 27. Mária bizalmasan! 28 ... ura fakó! 29. ... Miklós építész. 31. Kelet, németül. 33. Thomas ... Larsen filmrendező. 34. Tiltószó. 35. Mint a függőleges 30. 36. Hirtelen jött nyári csapadék. 37. Alkotórésze. 39. Kérdő névmás. 40. Spanyol névelő. 41. Személyes névmás. 42. Római 501. 43. Meghatározott alakban halad. 45. Tojás németül. 51. Úttörődal eleje. 53. Római 1000.

Függőleges: 2. ... uno, olasz tévé állomás. 3. ... et labora. 4. Római 55. 6. Hosszú és rövid magánhangzó pár. 8. Sziklás hegységekben élő állat. 9. Én latinul. 10. Csavarog. 12. ... Götz, a Final solution (Endlösung) szerzője. 16. Aki ..., az nyer! 18. Népies megszólítás (vissza!) 20. Vastag vezető. 21. EBL. 22. Nem angolul. 23. Brazília folyó. 30. Mutató névmás. 32. Becézve növény neve is! 33. A Lolek rajzfilmfigura párja. 35. Valaminek az okán. 38. Mássalhangzó kiejtve! 39. ... Forman, filmrendező. 42. Ódón becézve. 44. Öklömnyi nagyságú, bab alakú páros szerv. 46. Három i. 49. A dukát mássalhangzó. 50. „Nos hát” németül. 52. Két N.

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10
11				12		13					
14				15	16		17				18
19	20	21	22			23	24				25
26					27			28			
29				30		31		32			33
34			35				36				
37		38				39					40
		41			42			43	44		
45	46		47	48			49	50			
51		52									53
54											

A helyes megfejtést beküldők jutalmat kapnak. Címünk: Misszió, 1656 Budapest, Pf. 22.

A nő: tetőtől talpig élet.
A férfi: nagyképmű kísértet.

A nőé: minden, mely élő és halott,
úgy, amint két kézzel megfoghatod;
a férfié: minderről egy csomó
kétes bölcsesség, nagy könyv, zagyva szó.

A férfi – akár bölcs, akár csizmavarga –
a világot dolgokká széthabarja
s míg zúg körötte az egy-örök áram,
címkék között jár, mint egy patikában.
Hiába száll be földet és eget,
mindég a semmiségen át üget,
mert hol egység van, részeket teremt,
és névvel illeti a végtelent.
Lehet kis ember, lehet nagy vezér,
alkot s rombol, de igazán nem él
s csak akkor él – vagy tán csak élni látszik –,
ha nők szeméből rá élet sugárzik.

A nő: mindennel pajtás, eleven,
csak az aprózó észnek idegen.
A tétlen vizsgálótól összefagy;
mozog és mozgassd s már királya vagy:
ő lágy sóvárgás, helyzeti erő,
oly férfit vár, kitől mozgásba jő.
Alakja, bőre hívást énekel,
minden hajlása életet lehel,
mint menny a záport, bőven osztogatva;
de hogyha bárki kételkedőn fogadja,
tovább-libeg s a legény vérig sértve
letottyán címkéinek búvkörébe.
Valóság, eszme, álom és mese
úgy fér hozzá, ha az ő köntöse;
mindent, mit párja bölcsességbe ránt,
ő úgy visel, mint cinkos pongyolát.
A világot, mely észnek idegenség,
bármeddig hántod: mind őnéki fátyla;
s végső, királynői díszruhája:
a meztelenség.

Weöres Sándor: *Rongyszőnyeg* (részlet)

Álmom karjaidba
visszatér,
álmom karjaidba
visszatér...

Erős ház, szép zászló,
jó anya,
sorsomnak nyugalmas
asszonya.

Majd ha cseppig átfolyt rajtam
mind e lét,
úgy halok az ős-tengerbe,
mint beléd.

Weöres Sándor:
Anyámnak
(részlet)

misszió – Evangélikus magazin, a Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapjának kéthavonta megjelenő folyóirata • Az Evangélikus Élet előfizetői részére a magazin ingyenes, ára (utcai terjesztésben) 180 Ft. Jelen lapszámunk megjelenését a Pax Tv, a Béres Rt., a Sanansaattajat (Finnország), a Norea Radio Norway (Norvégia) és a Duna Tv támogatta.

